

INICIJATIVA

Časopis osoba sa invaliditetom - 2015. godina - broj 117

VLADA TK

BESPLATAN
PRIMJERAK

KONTAKT

SADRŽAJ

EVROPSKA STRATEGIJA ZA OSOBE SA INVALIDITETOM 2010-2020
3-4

IZ AKTIVNOSTI
5

UČESNICE RADIONICA PROJEKTA
"ŽENSKI KUTAK ZA NAŠA PRAVA"
6

PROMOCIJA KNJIGE
"ZAROBLJENI POTENCIJALI"
7

AKCIONI PLAN ZAPOŠLJAVANJA
OSOBA SA INVALIDITETOM TK
8

MLADE OSOBE TREBAJU RAZMIŠLJATI
O SVOJOJ BUDUĆNOSTI
KROZ ZAPOŠLJAVANJE
9-12

PODRŽITE OSI NOVCEM PREDUZEĆA KOJA
IZBEGAVAJU PLAĆANJE POREZA
13

SATNICA RADA U DANSKOJ IZNAD 40 EURA,
A U FEDERACIJI BIH OKO 2,3 EURA
14

SMIJEH LIJEĆI PSIHU I DUŠU
15-16

MILIJARDER POZIVA NA ZAPOŠLJAVANJE
OSOBA S INVALIDITETOM
17

KAKO DA NAS KRIZA NE SLOMI
NEGO OJAČA?
18-19

JAČANJE KAPACITETA ZA SAMOSTALNI ŽIVOT
OSOBA SA INVALIDITETOM U BiH
20

IAKO SE SVI ŽALE NA ZDRAVSTVENU ZAŠTI-
TU: U BiH SE ŽIVI DUŽE NEGO U ZEMLJAMA
REGIONA
21

ZA OSI TAXI PRIJEVOZ NEKAD PREDSTAVLJA
NEMOGUĆU MISIJU
22

PET MITOVA O RADNICIMA S
INVALIDITETOM
23-24

NIJE ZABORAVIO OBEĆANJE PRIJATELJICI S
DOWN SINDROMOM: „VRATIO MI JE VJERU U
LJUDE“
25

SPORT
26

ŠARENA STRANA
27

NEKE INFORMACIJE KORIŠTENE SU IZ DNEVNIH NOVINA I INTERNET STRANICA.

Informativni centar za osobe sa invaliditetom "Lotos" Tuzla

Redakcija:

Fikreta Hasanović
Anes Čehović
Suvad Zahirović
Sanja Zahirović
Jasminko Bijelić
Aladin Kavgić

Glavni i odgovorni urednik:

Fikreta Hasanović

Adresa redakcije:

M. i Ž. Crnogorčevića 3
75 000 Tuzla
Tel./Fax: + 387 35 251-476, 251-245

E-mail:

ic.loتوs@bih.net.ba
info@ic-loتوs.org.ba

Web:

www.ic-loتوs.org.ba

Izdavač:

Informativni centar za osobe sa
invaliditetom "Lotos" Tuzla

Tiraž:

1000 primjeraka

INICIJATIVA (lat.)

Podsticaj za neku aktivnost posebno u pravu, zakonodavna inicijativa, pravo na podnošenje prijedloga zakona i drugih akata s pravnim dejstvom.

Upotreba, "čovjek od inicijative" je onaj koji samostalno preduzima potrebnu aktivnost u svom ili širem djelokrugu privatnog ili javnog života, ne čekajući za sve naredbe ili spoljašnji podsticaj.

Broj: 08-651-437-4/97
Sarajevo 16.12.1997. god.
Redni broj: 746

Upis u evidenciju javnih glasila izvršen u skladu
sa Zakonom o javnom informisanju.

EVROPSKA STRATEGIJA ZA OSOBE SA INVALIDITETOM 2010-2020

1. UVOD

Jedna od šest osoba u Evropskoj uniji (EU) živi sa nekim oblikom invaliditeta, koji se kreće od blagog do teškog invaliditeta, što znači da postoji oko 80 miliona osoba koje su često sprečene da uzmu puno učešće u društvu i privredi usled prepreka sa kojima se suočavaju u svojoj životnoj sredini ili kao posledica stavova okoline. Stopa siromaštva osoba sa invaliditetom je 70 % viša od proseka, delom usled ograničenog pristupa zapošljavanju. Više od jedne trećine osoba preko 75 godina starosti poseduje oblik invaliditeta koji ih u izvesnoj meri ograničava, a u više od 20% slučajeva ih značajno ograničava. Štaviše, ove vrednosti će neminovno rasti usled starenja stanovništva EU. EU i njene države članice čvrsto su posvećene poboljšavanju socijalnog i ekonomskog položaja osoba sa invaliditetom.

Članom 1. Povelje EU o osnovnim pravima (Povelja) navodi se da je "ljudsko dostojanstvo nepovredivo. Ono mora biti poštovano i zaštićeno." U Članu 26. navodi se da "EU priznaje i poštaje prava osoba sa invaliditetom na mere kreirane u cilju obezbeđenja njihove nezavisnosti, socijalne i profesionalne integracije i učešća u životu zajednice." Uz to, Članom 21 zabranjuje se svaki vid diskriminacije po osnovu invaliditeta. Sporazum o funkcionisanju EU (Treaty on the Functioning of the EU - TFEU) zahteva da se Unija bori protiv diskriminacije zasnovane na invaliditetu pri definisanju i implementaciji svojih politika i aktivnosti (Član 10.) i daje joj ovlašćenje da usvaja zakone koji se odnose na zabranu takve diskriminacije (Član 19.).

Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom (Konvencija UN), prvi pravno obavezujući međunarodni instrument za zaštitu ljudskih prava, čije su potpisnice EU i države članice, uskoro će se primenjivati širom EU. Konvencija UN zahteva od država članica da štite i brane sva ljudska prava i osnovne slobode osoba sa invaliditetom. Prema Konvenciji UN, osobe sa invaliditetom su one osobe koje imaju dugotrajna fizička, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja koja ih, u interakciji sa različitim preprekama, mogu omesti u punom i delotvornom učešću u društvu na jednakim osnovama sa drugima. Prihvatanjem nedavnih rezolucija Evropskog parlamenta i Saveta, Komisija će sarađivati sa državama članicama da bi uklonila smetnje pri ostvarivanju Evrope bez prepreka. Ova Strategija predstavlja okvir za delovanje na nivou Evrope, kao i za nacionalne aktivnosti usmerene na bavljenje problemima drugačijeg položaja muškaraca, žena i dece sa invaliditetom. Puno ekonomsko i socijalno učešće osoba sa invaliditetom od ključnog je značaja ukoliko se želi ostvariti uspeh Strategije EU. "Evropa 2020" u postizanju pametnog, održivog i inkluzivnog rasta. Izgradnja društva koje obuhvata sve njegove članove takođe donosi sa sobom i mogućnosti za tržište i doprinosi inovacijama. Obzirom na potražnju sve većeg broja starijih potrošača, postoji i snažan poslovni argument za obezbeđenje pristupačnosti usluga i proizvoda svima. Na primer, tržište asistivnih pomagala u EU (sa procenjenom godišnjom vrednošću iznad 30 milijardi) još uvek je fragmentirano a pomagala su skupa. Politike i regulatorni okviri ne odražavaju na odgovarajući način potrebe osoba sa invaliditetom, a isto važi i za razvoj proizvoda i usluga. Veliki broj roba i usluga, kao i veliki deo izgrađenih objekata, još uvek nisu dovoljno dostupni. Ekonomска kriza negativno se odrazila na položaj osoba sa invaliditetom, čime potreba za

delovanjem postaje još hitnija. Ova Strategija ima za cilj poboljšanje života pojedinaca kao i ostvarivanje šire lepeze koristi za društvo i ekonomiju ne opterećujući nepotrebno privredu i uprave.

2. CILJEVI I AKTIVNOSTI

Opšti cilj ove strategije je da osnaži osobe sa invaliditetom tako da u potpunosti mogu uživati svoja prava i imati punu korist od učešća u društvu i ekonomiji Evrope, posebno putem Jedinstvenog tržišta. Da bi se to ostvarilo, kao i da bi obezbedili delotvorno sprovođenje Konvencije UN širom EU potrebna je doslednost. Ova strategija definiše aktivnosti na nivou EU kojima bi se dopunile aktivnosti koje se preduzimaju na nacionalnom nivou, kao i mehanizme potrebne za sprovođenje Konvencije UN na nivou EU, uključujući i unutar institucija EU. Ona takođe navodi kakva je podrška potrebna u smislu finansiranja, istraživanja, informisanja, prikupljanja statističkih i drugih podataka. Ova strategija usmerena je na uklanjanje prepreka. Komisija je identifikovala osam ključnih oblasti delovanja: pristupačnost, participaciju, jednakost, zapošljavanje, obrazovanje i obuka, socijalna zaštita, zdravstvo i međunarodne aktivnosti. Za svaku od ovih oblasti navedene su ključne aktivnosti, dok je glavni cilj EU naveden u okviru. Ove oblasti odabrane su na osnovu njihovog potencijala da doprinesu ostvarivanju opštih ciljeva Strategije i Konvencije UN, odnosnim strateškim dokumentima institucija EU i Saveta Evrope kao i rezultatima Plana akcije EU za osobe sa invaliditetom 2003-2010 i konsultacija sa Zemljama članicama, interesnim grupama i opštom javnošću. Reference na nacionalne aktivnosti imaju za cilj da dopune aktivnosti koje se preduzimaju na nivou EU, pre nego da pokriju sve nacionalne obaveze definisane Konvencijom UN. Komisija će se takođe baviti položajem osoba sa invaliditetom u Strategiji Evropa 2020, njenim inovativnim merama i ponovnim pokretanjem jedinstvenog tržišta.

2.1 Oblasti delovanja

1 - Pristupačnost

Pristupačnost u Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020

2 - Participacija

Participacija u Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020

3 - Jednakost

Jednakost u Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020

4 - Zapošljavanje

Zapošljavanje u Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020

5 - Obrazovanje i obuka

Obrazovanje i obuka u Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020

6 - Socijalna zaštita

Socijalna zaštita u Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020

7 - Zdravstvo

Zdravstvo u Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020

8 - Međunarodne aktivnosti

Međunarodne aktivnosti u Evropskoj strategiji za osobe sa invaliditetom 2010-2020

2.2 Implementacija Strategije

Implementacija Evropske strategije za osobe sa invaliditetom 2010-2020

3. ZAKLJUČAK

Cilj ove strategije je da poveže ukupni potencijal Evropske povelje o osnovnim pravima, Sporazuma o funkcionisanju Evropske unije i Konvencije UN, te da u potpunosti iskoristi Strategiju Evropa 2020 i njene instrumente. Njome se pokreće proces osnaživanja osoba sa invaliditetom na način koji će im omogućiti puno učešće u društvu na jednakim osnovama sa drugim ljudima. Kako stanovništvo Evrope bude starilo, ove aktivnosti će imati oplipljav uticaj na kvalitet života sve većeg broja stanovnika Evrope. Institucije EU i države članice pozivaju se na saradnju, u okvirima ove strategije, u cilju izgradnje Evrope bez prepreka za sve njene građane.

Izvor: www.cerebralnaparaliza.rs

IZ AKTIVNOSTI

Informativni centar za osobe sa invaliditetom „Lotos“ Tuzla je 05. maja 2015. godine održao promociju knjige pod nazivom „Zarobljeni potencijali“ koja je nastala u okviru projekta „Ženski kutak za naša prava“ koji je podržan od strane Helsinškog parlamenta građana Banja Luka, u sklopu IN projekta o implementaciji UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, a koji finansira Evropska Unija. Promocija je upriličena u hotelu „Tuzla“ a promotori knjige su bili izvršni direktor Informativnog centra za osobe sa invaliditetom „Lotos“ Tuzla Suvald Zahirović, g-đa Lejla Somun Krupalija i moja malenkost, Adisa Kišić, aktivistica Informativnog centra za osobe sa invaliditetom „Lotos“.

U knjizi su predstavljene priče o djevojkama i ženama koje su se u životu suočile sa najvećim iskušenjem kao što su različite vrste invaliditeta. One pričaju o načinu na koji su prihvatile sebe i svoj invaliditet, pri tome iskreno govoreći o vremenima kad nije bilo lako i kad se činilo da su sve lađe potonule. Ove priče su u stvari, iskrene životne ispovijesti ovih hrabrih djevojaka koje su našle snage i volje da naglas progovore o svojim najdubljim tamama, neostvarenim snovima ali takođe i o lijepim i pozitivnim stranama svog života gdje su one uspjele bez obzira na sve prepreke. One govore o nerazumijevanju i diskriminaciji na koje su nailazile od samog djetinjstva, od strane druge djece, pa poslije kroz život i od okoline. Priče sam prikupila i uobličila ja, takođe osoba sa invaliditetom i za mene

je kreiranje ove publikacije predstavljalo veliku čast a ujedno i izazov jer sam se

poistovjećivala i pronalazila sebe u svakoj od ovih djevojaka i priča. Cilj ove publikacije je da se podstaknu druge žene sa invaliditetom da shvate da nisu same, da je sve u njihovim rukama, da se ne smiju zatvarati u četiri zida, da rade na podizanju svog samopouzdanja, da budu svjesne da su korisne i potrebne društvu i da idu ponosno kroz život, svjesne da iako imaju invaliditet, imaju jednaka prava kao i sve osobe. U knjizi je predstavljeno mnoštvo pozitivnih primjera gdje se djevojke i žene sa invaliditetom uspješno bave raznim zanimanjima, te kako su se uspješno ostvarile u ulozi majke i zasnovale porodice bez obzira na invaliditet. Poznato je da su žene sa invaliditetom izložene duploj diskriminaciji a ovom knjigom šaljemo poruku da to što imamo invaliditet, ne znači da je naš život stao i da se sve žene sa invaliditetom trebaju zajedno nastaviti boriti protiv svih vidova omalovažavanja i predrasuda.

Da bi ova naša knjiga ugledala svjetlo dana, velike zasluge pripadaju ovim divnim djevojkama: Alma Ahmić, Aida Mehmedović, Alma Hodžić, Adina Tučić, Almedina Čamđić, Amela Goletić, Ana Zec, Asmira Mešanović, Azra Fajić, Dženita Rahmanović, Azra Kovačević, Dalila Bećirović, Emina Mujanović, Enisa Mukinović, Fata Ramić, Jasna Heljić, Kadira Nukić, Maida Pištoljević, Mersiha Fazlić, Vernesa Krišto i Zlata Ovcina.

Pripremila: Adisa Kišić

UČESNICE RADIONICA PROJEKTA “ŽENSKI KUTAK ZA NAŠA PRAVA”

LJEPOTA JE U RAZLIČITOSTI

TAKO SE TO RADI! PROMOCIJA KNJIGE “ZAROBLJENI POTENCIJALI”

Vrata su se otvorila i mi smo zakoračile u veliko predvorje hotela “Tuzla”. Obrela sam se u fantastičnoj atmosferi pred veliki događaj. Žamor ljudi, smijeh, časkanje u grupicama, razmjena iskustava i riječi hvale, poneki blic foto aparata, finalno uštimavanje. Začula sam dobro poznati glas kolege iz Lotosa: “Dobro nam došla!” Prijateljski smo se rukovali a zatim prešli u kongresnu dvoranu. Nabacila sam svoj najbolji osmijeh, i pridružila se već okupljenoj masi. Pričalo se i pozdravljalo, upoznali novi ljudi, komentarisali novi modni trendovi a u zadnjim minutama prije 13 sati, naravno, popravlja make up.

Prepuna dvorana hotela “Tuzla”, govornica pripremljena, oprema provjerena, kamere postavljene, novinari na pozicijama, prisutni organizatori i gosti... Zarobljeni potencijali u fokusu! A zatim... krenulo je. Svečani početak promocije. U velikoj dvorani hotela “Tuzla” tačno u 13 sati počela je promocija prve knjige nove BiH spisateljice. Knjiga pod naslovom “Zarobljeni potencijali” izašla je iz pera divne osobe i moje drage prijateljice Adise Kišić. Knjiga obrađuje živote žena sa invaliditetom iz Adisine perspektive a štampana je u izdavaštvu IC “Lotos” Tuzla. Dobro poznata trojka u sastavu Suval, Lejla i Adisa promovirali su knjigu kako samo najbolji to znaju. Suval i Lejla bili su uvodničari i kritičari, govorili su o ideji, projektu, svrsi, namjeni konačno o Adisi kao autorici. I kao i uvijek, divota je slušati izlaganje profesionalaca. I kao i uvijek, teško je nastupiti nakon njih. A nakon njih, red je došao na Adisu. Zaustavila sam svoj dah dok Disa nije progovorila... a zatim se dragi glas

začuo: Moje ime je Adisa Kišić... i više nije bilo pitanja.., nije bilo sumnje. Disa je pričala i pričala, predstavila je svoju knjigu na najbolji način, ispričala o načinu na koji je sakupljala informacije i podatke, o načinu na koji ih je doživljavala i načinu na koji ih je na kraju obradila i prezentirala. Govorila je o ženama sa invaliditetom sa kojima je radila, čije je živote pretočila u priče. Prepričavala je njihova druženja, njihove razgovore. Opisala je Disa jedinstven način na koji je u knjizi pojasnila probleme, sreću, tugu, težnje djevojaka, majki i kćeri velikih žena. I tako... uspjela je Adisa da na dan promocije sa svojim aktericama kojima se i sama pridružila, ponovo prolazi borbe i strahove, ljepote i radosti, uspjela je da život predstavi kao umjetnost, a sve velike žene umjetnicama! A uspjela je Disa da i nas potakne... Potakla nas na razmišljanje, potakla nas na sreću, potakla nas na život punim plućima... Slušali smo i slušali... Okupljeni oko iste priče, gosti, među nama, žene i muškarci, djeca, studenti, majke i očevi, roditelji i prijatelji. Akterice Adisine knjige zaista su jedinstvene. Bile su jedinstvene i na samoj promociji noseći majice sa znakom leptira. Nakon svog izlaganja dobila je Disa veliki aplauz. A kako i ne bi? Bravo umjetnice, bravo Adisa! Promocija je završena fotkanjem, razgovorima, čestitkama i poljubcima. Za sve prisutne obezbijeđeni su primjerici knjige. A nakon toga.. koktel party. Dozvoljeno: mnogo zabave, nešto manje pića, dosta hrane i slastica i super provod! I nakon par dana, morala sam napisati članak. Šta reći? Bravo Lotosovci! Hvala za poziv, čestitke za organizaciju! Kao i uvijek, od Vas se drugačije i ne može očekivati. Drago mi je što se pišući ovaj tekst osjećam dijelom Vaše ekipe. A tebi draga Adisa za sada neću poželjeti još ovakvih knjiga. To će se ionako desiti. Želim ti da svoju knjigu prvo promoviraš vani! Znam nekoga ko će sigurno potpisati prijevod!

Pripremila: Zumreta Galijašević

AKCIONI PLAN ZAPOŠLJAVANJA OSOBA SA INVALIDITETOM TUZLANSKOG KANTONA

Vlada Tuzlanskog kantona donijela je Odluku kojom usvaja Akcioni plan zapošljavanja osoba sa invaliditetom Tuzlanskog kantona. Inicijativa za pokretanje aktivnosti za izradu ovog Akcionog plana je nastala kao rezultat aktivnosti provedenih u okviru projekta "Najbolji model zapošljavanja osoba sa invaliditetom" baziran na analizi isplativosti, finansiranog od Europske unije, a koji su tokom 2013. i 2014. godine implementirala udruženja Centar za razvoj i podršku Tuzla i Inicijative preživjelih od mina Tuzla, u saradnji sa Ministarstvom za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona. Projekat se provodi na području cijelog TK, a cilj je doprinos povećanju zaposlenosti osoba sa invaliditetom kroz jačanje njihovog učešća na inkluzivnom, pristupačnom i antidiskriminativnom tržištu rada u BiH, te poboljšati koordinaciju dostupnih institucionalnih resursa. U svrhu dostizanja cilja pristupilo se i kreiranju ovog Akcionog plana, fokusiranog na oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba sa invaliditetom. Pri izradi posebna pažnja bila je usmjerena na što dosljednije uvažavanje principa koje promoviraju Evropska unija i druge relevantne međunarodne organizacije i institucije, kao što su nediskriminacija, jednake mogućnosti, neovisnost i potpuno sudjelovanje

osoba s invaliditetom, a posebno principa po kojem osobe sa invaliditetom treba prestati doživljavati kao pacijente kojima treba njega ili kao osobe koje ne mogu dati svoj doprinos društvu i razvoju, nego ih se treba posmatrati kao osobe kojima je potrebno ukloniti postojeće prepreke da bi mogle zauzeti mjesto koje im pripada kao punopravnim članovima društva. Analiza stanja je zasnovana na podacima koji su dobijeni iz kantonalnih i općinskih službi, javnih i privatnih poduzeća, institucija i ustanova, organizacija iz nevladinog sektora, te kao rezultat istraživanja i drugih analiza.

EU U POTPUNOSTI ODLUČNA ZAŠTITITI OSOBE S INVALIDITETOM

Osobe s invaliditetom, kojih u Europskoj uniji živi oko 80 milijuna, i dalje se suočavaju s diskriminacijom i preprekama u svakodnevnom životu. Upravo zbog toga Europska komisija je izdala prvo izvješće o provedbi Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom.

Tom Konvencijom donose se minimalni standardi za niz građanskih, političkih, društvenih, gospodarskih i kulturnih prava osoba s invaliditetom diljem svijeta. Ujedno je to prva sveobuhvatna konvencija o ljudskim

pravima koju je potpisala Europska unija. "Europska unija odlučna je u potpunosti štititi i promicati prava osoba s invaliditetom u svim područjima života i svim raspoloživim sredstvima, od zakonodavstva do politika i od istraživanja do financiranja. Objavljeno izvješće o provedbi Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom dokaz je te odlučnosti", izjavila je potpredsjednica Europske komisije Viviane Reding.

Izvor: www.hzz.hr

MLADE OSOBE TREBAJU RAZMIŠLJATI O SVOJOJ BUDUĆNOSTI KROZ ZAPOŠLJAVANJE

Inicijativa: Molimo Vas da se za čitaoce Inicijative kratko predstavite?

Mirsad Đulbić, u invalidskoj penziji, paraplegičar i trenutno član Upravnog odbora Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH.

Tokom radnog vijeka, između ostaloga, radio sam tri godine u preduzeću "Preporod", Zenica, koje je sedamdesetih godina 20. stoljeća, od ukupno oko 280 zaposlenih, zapošljavalo do 180 osoba sa invaliditetom raznih zanimanja, ponajviše metalskih.

Inicijativa: Kako biste uopšteno ocijenili položaj osoba s invaliditetom u FBiH po pitanju zapošljavanja?

Teško je dati opštu ocjenu, jer ne postoji tačni pokazatelji stanja. Bio je popis stanovništva i trebalo je u okviru popisa da se popišu osobe sa invaliditetom, njihov radno-pravni status i drugo. Kako se zna, popisne liste nisu sadržavale takva pitanja. Moje mišljenje, na bazi poznavanja situacije u lokalnim okvirima je, da kod osoba sa invaliditetom ne postoji izraženiji interes za zapošljavanjem i samozapošljavanjem. Mnogi se oslanjaju na pravo nasljeđivanja penzije nakon smrti roditelja, te vjeruju da bi im to bilo dovoljno. Ima i neobaviještenosti, do koje dolazi uslijed nedovoljne zainteresiranosti.

Inicijativa: Slično pitanje, ali u području radnog zakonodavstva i zapošljavanja, koliko su dobro zaštićena njihova prava i prednosti pri zapošljavanju (pogotovo osoba sa težim stepenom invaliditeta)?

U oba bosansko-hercegovačka entiteta je dobro zakonodavstvo, ali nažalost uslijed nepostojanja izraženijeg interesa i

informiranosti kod osoba sa invaliditetom i poslodavaca, veoma mali broj osoba sa invaliditetom koristi pogodnosti postojećih zakonskih rješenja. Prava su zaštićena u istoj mjeri kao i svih ostalih zaposlenika u bosansko-hercegovačkoj privredi.

Inicijativa: Ima li diskriminacije kad su u pitanju lakši stepeni invaliditeta prema težim? Diskriminišemo li mi to sebe sami?

Postojeći zakonski propisi favorizuju osobe sa invaliditetom sa težim stepenom invaliditeta, jer su to teže zapošljive osobe. U tom smislu zakonski propisi jako stimulišu poslodavce da zapošljavaju osobe sa invaliditetom sa većim stepenom invaliditeta.

Inicijativa: Koji su najčešći stvarni problemi s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom pri zapošljavanju?

Problema ima mnogo. Prema mojim dosadašnjim saznanjima i iskustvu, ipak je najveći problem u samim osobama sa invaliditetom. Nisu dovoljno upoznati sa svojim pravima i nisu angažovani na traženju posla. Nikome posao neće doći sam.

Zakonski propisi jako stimulišu poslodavce da zapošljavaju osobe sa invaliditetom sa većim stepenom invaliditeta.

Treba razgovarati sa potencijalnim poslodavcem i predočiti mu postojeće pogodnosti koje uživa zapošljavanjem osoba sa invaliditetom. To je najveći problem. Problem je i u tome, što se osobe sa invaliditetom jako teško odlučuju na samozapošljavanje u bilo kojem obliku sopstvenog biznisa. Po mojim saznanjima, u Federaciji BiH nikada do sada ni jedna osoba sa invaliditetom se nije obratila Kantonalnoj

službi zapošljavanja radi odobravanja radnog osposobljavanja (profesionalne rehabilitacije) u neko zanimanje koje traži tržište rada, a to je predviđeno članom 12. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom. U svim kantonima su sve srednje škole registrovane za vanredno školovanje, a postoje i posebne (specijalne) u kojima su prilagođeni obrazovni programi za obrazovanje osoba sa invaliditetom za pojedina zanimanja. Kapaciteti obrazovnih ustanova nisu iskorišteni. Na primjer u zeničkoj Srednjoj školi za stručno obrazovanje i radno osposobljavanje, bude školskih godina bez kandidata za vanredno školovanje, odnosno radno osposobljavanje, iako Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom snosi sve troškove radnog osposobljavanja: školarina, prevoz, topli obrok i udžbenici. Mislim da su zakazala udruženja i savezi udruženja osoba sa invaliditetom, jer nikada nisu informisali svoje članstvo o zakonskim propisima vezanim za zapošljavanje i radno osposobljavanje osoba sa invaliditetom, ali i velika većina osoba sa invaliditetom naprosto nije zainteresirana da zna svoja prava i mogućnosti. Udruženja se uglavnom bave efemernim (kratkotrajnim) stvarima.

Inicijativa: Po Vašem mišljenju, postoje li zanimanja koja bi, pri prilagođenim radnim mjestima, puno bolje obavljale osobe s invaliditetom nego što to rade oni koji nemaju invaliditet?

Postoje. Po popisu izrađenom u SAD, to je više od 3.000 poslova u više od 90 struka i zanimanja užeg i šireg usmjerenja. Nema razloga da kod nas ne bude više od 1.500 poslova u svim strukama, koje imamo u obrazovnom sistemu i izvan njega.

Inicijativa: Možete li istaknuti neke pozitivne primjere poduzetnika osoba sa invaliditetom i koliko se dobro oni snalaze u poduzetništvu, a takođe i neke pozitivne primjere firmi koje zapošljavaju osobe s

invaliditetom i iznad zakonom propisane kvote, odnosno koje su se dosad pokazale posebno kooperativnima?

Ne postoje pregledni podaci o tome, da li preduzeća poštuju zakonski propisane kvote zapošljavanja osoba sa invaliditetom, a niti sva preduzeća plaćaju zakonom propisanu naknadu za nezapošljavanje osoba sa invaliditetom. U toku je zajednička aktivnost Porezne uprave FBiH, kantonalnih nadležnih službi i ministarstava, te Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, da se nedisciplinirana preduzeća podvedu pod zakonske obaveze. Malo je pozitivnih primjera u FBiH, premda bi obzirom na zakonske olakšice, trebalo da ih ima mnogo. Razlog leži u nepoznavanju zakonskih propisa, ali i u strahu od "neproduktivnih" osoba sa invaliditetom. U posljednje vrijeme treba istaći preduzeće "Sinkro" iz Kantona Sarajevo, koje je plaćalo prilično visoke novčane iznose radi nezapošljavanja osoba sa invaliditetom, pa su se odlučili zaposliti ih i tada su shvatili da su postigli dva benefita: ne plaćaju naknade, a Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa

Problem je i u tome, što se osobe sa invaliditetom jako teško odlučuju na samozapošljavanje u bilo kojem obliku sopstvenog biznisa.

invaliditetom značajno finansira zaposlene osobe sa invaliditetom u tom preduzeću. Ima jedan broj poslodavaca (preduzeća), koja su u zapošljavanju osoba sa invaliditetom vidjela dobar biznis. Takva preduzeća dobiju od Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom i do 15.750 KM godišnje po jednoj zaposlenoj osobi sa invaliditetom, pa umjesto da im isplaćuju i uvećane plate, oni im isplaćuju minimalne, koje su dosta ispod plate s kojom su ušli u prijavu kod Fonda za profesionalnu

rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Praktično, Fond pokriva platu, sve doprinose i poreze, topli obrok, naknadu za godišnji odmor i prevoz, te posebno investira u opremanje radnog mjesta. Obzirom da osobe sa invaliditetom svojim radom ostvaruju dobit preduzeću, trebali bi imati veću platu

Razlog za malo pozitivnih primjera leži u nepoznavanju zakonskih propisa, ali i u strahu od "neproduktivnih"

od planske iz programa s kojim se apliciralo kod Fonda. Nažalost, ni jedan poslodavac ne obračunava tako plate, nego, isplaćuje prilično manje. Ista je situacija i u zaštitnim radionicama i preduzećima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Proizilazi, da su osobe sa invaliditetom u sadašnjem momentu za promućurne poslodavce, dobar izvor neopravdanog bogaćenja.

Inicijativa: Koji su najčešći stvarni problemi s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom pri zapošljavanju?

Već sam odgovorio kroz prethodne odgovore. Mogu samo dodati primjer manipulisanja zapošljavanjem osoba sa invaliditetom u cilju neopravdanog stjecanja većih iznosa novca. Jedno privatno preduzeće se na brzinu preregistrovalo u preduzeće za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, pa se pojavilo kod Fonda sa zahtjevima za zapošljavanje pet osoba sa invaliditetom. Naplatilo je značajan iznos i još novac za nabavu jedne mašine, a zaposlene osobe sa invaliditetom su u kratkom roku, manjem od dva mjeseca svi dobili otkaze. Protiv tog preduzeća je pokrenut postupak prisilnog povrata novca u Fond, a da li će tužilaštvo šta poduzeti, nije poznato.

Inicijativa: Diskriminacija žena s invaliditetom na tržištu rada. Da li je prisutna

i na našim prostorima i u kojoj mjeri?

Nema podataka, a ja lično mislim da diskriminacije nema u mjeri, koja bi zabrinjavala.

Inicijativa: U BiH još ne postoje učinkovite sankcije ukoliko se ne poštuju neka od prava osoba s invaliditetom. Koliko su dobro zaštićena prava i prednosti ove populacije pri zapošljavanju?

Postoje zakonski propisane sankcije, ali se nisu primjenjivale. Od 2015. godine Fond pokreće zakonom propisane vrste sankcioniranja. Zašto nije ranije? Dijelom jer nisu bile dobre kontrole, a dijelom i zato što osobe sa invaliditetom nisu davali potrebne informacije Fondu i nadležnim organima. Postoji pojava da zaposlene osobe sa invaliditetom javno izjavljuju, kako su vrlo sretni zaposlenjem kod svog poslodavca, iako im isplaćuje minimalnu satnicu od 1,95 KM. Možda tako izjavljuju iz straha, da ne ostanu bez tog posla ili su možda stvarno zadovoljni?

Inicijativa: Da li je vlast i društvo u Bosni i Hercegovini, ne samo sa aspekta pomoći i empatije, nego konkretnih aktivnosti te populacije, prepoznala mogućnosti osoba s invaliditetom i potrebu njihove aktivne uloge u ekonomskom razvoju društva?

Bosna i Hercegovina ima dva različita entitetska zakonodavstva, ali su oba veoma dobro postavljena. Uvidom u zakonodavstva država nastalih raspadom Jugoslavije i država Evropske unije, može se kazati da je zakonodavstvo u BiH postavljeno jako dobro za dobrobit osoba sa invaliditetom. Posebno je dobro u Federaciji BiH, gdje se za jednu osobu sa invaliditetom putem Fonda može dobiti trenutno do 15.750 KM godišnje, za pokrivanje dijela plate, doprinosa, poreza, prevoza, toplog obroka i naknade za godišnji odmor, a po pojedinim dobro osmišljenim programima i do 50.000 KM. Ni jedna država sa boljim bruto nacionalnim dohotkom ne pokriva u tom omjeru troškove zapošljavanja osoba sa invaliditetom. Dakle, država, odnosno

entiteti su stvorili potrebne zakonske okvire i pretpostavke dobrog poslovnog okruženja, ali problemi postoje kod osoba sa invaliditetom i naravno kod poslodavaca u neinformisanosti.

Inicijativa: Kako poslodavci (na otvorenom tržištu rada) u ovoj priči mogu pomoći?

Potrebno je da se upoznaju sa zakonskim mogućnostima i naravno prednostima zapošljavanja osoba sa invaliditetom. U tom smislu bi udruženja poslodavaca trebala imati aktivnu ulogu, ali ona se, bar do sada, nisu nikada bavila ovom temom. Članom 18 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji propisana je obaveza zapošljavanja osoba sa invaliditetom po kvotnom sistemu, što znači da je svaki poslodavac, kako u javnom, tako i u privatnom sektoru, dužan, na svakog 16.-og radnika, zaposliti jedno lice sa invaliditetom. Poslodavci koji se ne pridržavaju ove zakonske

Zapošljavanjem osoba sa invaliditetom poslodavac putem Fonda pokriva sve troškove takvog zaposlenika, od plate do doprinosa, a prestaje mu obaveza uplate posebnog doprinosa. Poslodavac dobija kvalitetnog zaposlenika, koji mu značajno utječe na pozitivno poslovanje.

odredbe, dužni su pri isplati mjesecnih plata u Fond uplatiti poseban doprinos za zapošljavanje osoba sa invaliditetom u iznosu od 25% prosječne neto plate u FBiH, za svaku takvu osobu, koju su bili dužni zaposliti. DAKLE, zapošljavanjem osoba sa invaliditetom poslodavac putem Fonda pokriva sve troškove takvog zaposlenika, od plate do doprinosa, a prestaje mu obaveza uplate posebnog doprinosa. Poslodavac dobija kvalitetnog zaposlenika, koji mu značajno utječe na pozitivno poslovanje.

Inicijativa: Šta bi savjetovao mladim osobama sa invaliditetom?

Mlade osobe trebaju razmišljati o svojoj budućnosti kroz rad, a ne da čekaju nasljeđivanje penzije od roditelja, jer takav propis sigurno neće vječno opstati. Treba se školovati za zanimanje koje omogućuje uključenje na tržištu rada. Školovanje nije dovoljno, jer je neophodno se nametnuti poslodavcima svojim znanjem, vještinama i radnim entuzijazmom. Posebno se treba obratiti pažnja na to da osobe sa invaliditetom imaju zakonom garantovanu prednost u zapošljavanju kod javnih preduzeća za slučaj kada ispunjavaju sve uslove kao i ostali kandidati. U svijetu tržišne ekonomije, više od 75% osoba sa invaliditetom imaju sopstvene male i srednje biznise, pa bi to trebalo da bude motiv više i za osobe sa invaliditetom u BiH, tim prije, što je samozapošljavanje veoma dobro stimulisano putem Fonda. Mislim da u tom segmentu treba tražiti najbrža rješenja. Kod nas je poljoprivreda u svim aspektima vrlo prosperitetna. Uz pomoć ili bez pomoći članova domaćinstva se mogu postići značajni rezultati u pčelarstvu, ratarstvu, živinarstvu, tovu goveda i svinja, kozarstvu, ribogojstvu, uzgoju sadnica i presadnica, sjemenarskoj proizvodnji, cvjećarstvu, povrtlarstvu i ostalim vidovima poljoprivrede.

Za više detalja o svim mogućnostima zapošljavanja i samozapošljavanja, dobro je posjetiti web stranicu Fonda, gdje su dati svi postojeći zakonski propisi, te javni pozivi za zapošljavanje i samozapošljavanje osoba sa invaliditetom, na adresi: www.fprzoi.ba

Pripremila: Fikreta Hasanović

**Fond za profesionalnu
rehabilitaciju i zapošljavanje
osoba sa invaliditetom**

PODRŽITE OSOBE SA INVALIDITETOM NOVCEM PREDUZEĆA KOJA IZBEGAVAJU PLAĆANJE POREZA

Prva supruga Stivena Hokinga izjavila je da je potreban veliki remont britanske državne politike prema osobama sa invaliditetom i pozvala na strožu poresku politiku kako bi se obezbjedilo više sredstava za podršku. Džejn Hoking je rekla da bi novac od preduzeća, koja ostvaruju milionsku dobit u Velikoj Britaniji, a ne plaćaju porez, trebalo da se usmjeri prema onima kojima je potreban. Ali ona nije nimalo optimistična da će se išta promijeniti, rekla je u svom govoru na prijemu Udruženja bolesti motornih neurona (Motor Neurone Disease Association) u Bakingemskoj palati.

Džejn Hoking je prisustvovala prijemu koji je organizovala princeza Ana pored profesora Hokinga, Benedikta Kamberbača i njegove supruge, Sofi Hanter, Majkla Bala, Viktorije Vud, komičara Grega Dejvisa i drugih zvanica. Džejn Hoking je izjavila da: "Udruženje oboljenja motornih neurona obavlja veoma koristan rad i moj prvi suprug, Stiven Hoking, je pokrovitelj oboljelih, tako da smo mi tu da ga u tome podržimo, kao i da podržimo udruženje."

Na pitanje da li je dovoljno učinjeno da se podrže oboljeli od ove bolesti, i šta je potrebno da se promijeni, rekla je: "Mislim da su oni veoma dobro s obzirom da je vladina podrška

za osobe sa invaliditetom i njihove porodice veoma mala. Mislim da vlada treba da pristupi velikom remontu svoje politike prema osobama sa invaliditetom, prema osobama sa degenerativnim bolestima, i potrebno je da obezbijedi veću podršku, kao i sistem provjere negovatelja koji idu u domove ljudi."

Na pitanje da li misli da će se nešto promijeniti, rekla je: "Ne, ne u ovom trenutku. Ali mislim da bi stroža poreska politika, oporezivanje preduzeća koja su zaradila milione u ovoj zemlji, a do sada nisu platili porez... taj novac bi trebalo da se usmjeri ka tom određenom cilju." Rekla je da ne misli ni da će rezultati opštih izbora išta promeniti.

Osvrnuvši se na činjenicu da je izbila u centar pažnje nakon uspjeha filma "Teorija svega" (The Theory of Everything), za koji je Edi Redmejn osvojio Oskara za ulogu profesora Hokinga, Džejn Hoking, je rekla: "Veoma je uzbudljivo, takvu priliku dobijete samo jednom u životu, ali mislim da mogu da se nosim sa tim. To je značilo da nam je život bio veoma, veoma užurban, veoma ispunjen, bez vremena za gubljenje."

Na pitanje da li je imala nekih bojazni u vezi sa filmom, rekla je: "Naravno da jesam, ali ja ne bih dozvolila snimanje filma. Svaki put kada je Entoni MakKarten, producent, dolazio da me obiđe od 2004. godine pa nadalje, ja sam rekla 'ne' svake godine. Ne, ne, ne... Sve do 2013. godine kada je rekao: 'Dakle, dobili smo poziv od Vorking title (Working Title), najbolje britanske filmske kompanije,' na to sam ja rekla: 'Odlično, idemo.' I bila sam toliko impresionirana osetljivošću sa kojom su se odnosili prema projektu da sam rekla: Da, pristajem."

"Ranije nije bio pravi trenutak za porodicu, za Stivena, za mene, ali onda je došlo pravo vrijeme." I kako se osjećala prvi put kada je gledala film? "Preplavila su me osjećanja. Bilo je divno", rekla je ona.

SATNICA RADA U DANSKOJ IZNAD 40 EURA, A U FEDERACIJI BIH OKO 2,3 EURA

MOSTAR - Prema istraživanju koje je u 2014. godini uradio Eurostat, prosječan trošak za sat rada na razini Europske unije je 24,60 eura, najniži je u Bugarskoj tek 3,80 eura, a najviši u Danskoj čak 40,30 eura.

U FBiH nitko nema podataka koliko iznosi prosječan sat rada, već se samo zna da najniža satnica iznosi 1,95 maraka, odnosno 1 euro.

Odlukom o utvrđivanju najniže satnice u FBiH utvrđena je najniža neto satnica u iznosu od 1,95 maraka, a najniža neto plaća iznosi 343 marke, doznali smo u Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike.

Međutim, ako uzmemmo podatke iz Federalnog zavoda za statistiku kako je u siječnju 2015. godine prosječna neto plaća iznosila 834 KM, a da mjesec iznosi 180 radnih sati, dobijemo podatak kako je prosječna satnica u BiH oko 2,3 eura. Inače, u podatke u prosječan trošak satnice Eurostata nisu uključeni poljoprivrednici, kao ni zaposleni u javnoj upravi, u kojoj su plaće ipak veće nego u privatnom sektoru.

Kada se usporede prosječne satnice u EU i najniža satnica u FBiH, ne trebamo se čuditi što sve više građana FBiH odlazi ili želi otici iz naše zemlje.

Koliko iznosi prosječna satnica rada u FBiH, očito nitko ne zna jer smo zvali sve relevantne institucije koje se bave radom ili statistikama. Valjda je bolje živjeti u neznanju.

Preuzeto sa: www.fena.ba

SMIJEH LIJEĆI PSIHU I DUŠU

Jasmin Džemiđić je nasmijan i vedar tridesetvogodišnjak, osoba s invaliditetom, kojem je na rođenju dijagnosticirana dječija paraliza. Rođen je 07. 01.1983. godine i živi u Sarajevu. Završio je Srednju mašinsku tehničku školu, dva smjera – za urara i mehanika/optika. Svakodnevno se susreće sa problemima s kojima se suočavaju sve osobe s invaliditetom, od poteškoća sa arhitektonskim barijerama, predrasudama okoline itd., ali bez obzira na sve, on se trudi da bude samostalan i s osmijehom ide kroz život. Ljubav prema glumi gaji cijelog života. Iako zbog svog fizičkog stanja nije mogao

ukažete na probleme u kojima se oni nalaze prikazane na ironičan način. Da li smatrate da to može uticati na neke pozitivne promjene?

Pa mislim da svakako može uticati, i da to može doći do uha onoga kome je takva vrsta kritike namijenjena. Problem sa komedijom je u tome da kada nešto kritikujete kroz komediju to kao neka ozbiljna forma teško dolazi do čovjeka. Ali ako je komičar koji piše svoje tekstove uporan i dovoljno radi na tome da kritikuje društvo i sve one koji su odgovorni onda sam siguran da će to kad tad uroditи plodom.

upisati Akademiju scenskih umjetnosti, to ga nije spriječilo da ipak zabavlja prijatelje i javnost svojim karakterističnim šalama na svoj račun, i račun osoba s invaliditetom. Tako se Jasmin, tokom zadnje dvije godine počeo „ozbiljnije“ baviti šalama i glumom u čemu uživa. Termin „stand - up komičar“ je šaljivo prilagodio sebi i promijenio u adekvatan naziv „sit – down komičar“.

- Poznato je da ismijavanjem neadekvatnih ili nepostojećih usluga osobama s invaliditetom u sistemu u kojem živimo pokušavate da skrenete pažnju i da

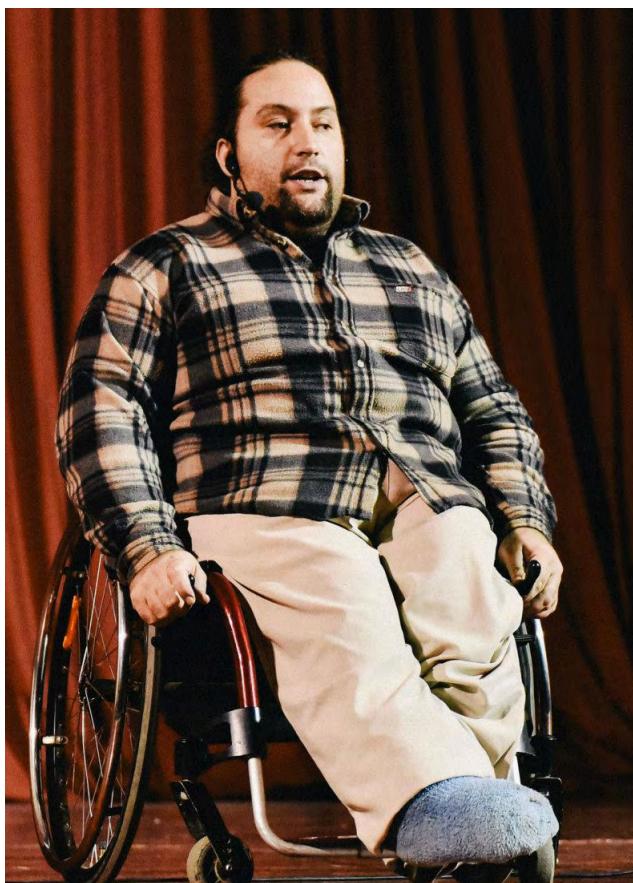
- Da li je bilo naporno obići tolike gradove tokom Vaše skorašnje turneje, kako uspijivate u toj mjeri da se šalite na svoj račun, tj. osoba s invaliditetom?

Pa naporno jeste bilo. Prešli smo više od 2500 km, obišli 9 gradova, tako da poprilično jeste bilo naporno. Nije mi bilo naporno šaliti se u toj mjeri, ali je malo bilo dosadno ponavljati jedan te isti tekst u svakom gradu. Ali dobro, kad nešto voliš nije to toliko ni teško.

- Da li imate neku anegdotu vezanu za te nastupe?

Svaki moj nastup je pun anegdota i smijeha

mimo samih nastupa, jer mi komičari nekako imamo konstantno „upaljene senzore za smiješne situacije“. Pokušavamo sve okretati na šalu tako da u takvim situacijama ima vrlo smiješnih momenata. Bilo ih je jako puno i jako

mi je teško izdvojiti bilo koju od njih.

- Kako ljudi reaguju na tu vrstu humora, ima li razlike u prihvatanju tih šala osoba bez i sa invaliditetom?

Pa mislim da sam ja poprilično unio svježine u način na koji se stand - up komedija izvodi i moram priznati da je na samom početku bilo jako interesantno. Mlađa raja je jako dobro prihvatala šale, dok su naprimjer starije osobe znale napustiti predstavu jer im je bilo neugodno da slušaju moje šale koje su mimo toga što su na temu osoba sa invaliditetom, takođe i dosta šakaljive jer ja tu temu obrađujem na malo drugačiji način.

- Da li ste aktivni u nekoj organizaciji osoba s invaliditetom, da li vidite neke pomake i uspjehe što se tiče njihovog položaja u zajednici?

Da, član sam Udruženja paraplegičara i oboljelih od dječje paralize Kantona Sarajevo i tu sam i član upravnog odbora. Mogu reći bar što se tiče našeg udruženja da se stvari pomicu na bolje ali dosta sporo, kao i kod većine udruženja, pretpostavljam.

- Kako i gdje sebe vidite za npr. 20 godina?
Zar ovdje ne ide pitanje, gdje se vidim za 5 godina? Ma ne znam, iskreno, nadam se da ću na sceni i umrijeti taman tu negdje za 20 godina.

- Koja je vaša najveća neostvarena želja a šta ste ostvarili a čime se ponosite?

Pa ja zaista mislim da će mi se sve želje ispuniti u toku života, tako da nećemo o neostvarenim željama. A što se tiče ostvarenih, to je definitivno ostvarenje moga sna da budem na sceni i da me obasjavaju svjetla reflektora. Na to sam ponosan jer sam potpuno sam uspio to da ostvarim za sebe.

-Kako bi ohrabrili i podstakli druge osobe s invaliditetom u njihovoј borbi sa ličnim barijerama i predrasudama u društvu, koja je vaša formula za optimizam, Vaša poruka za kraj?

Moja poruka svim ljudima a ne samo osobama sa invaliditetom, jeste da se samo smiju, pa čak i kada najmanje imaju razloga za to jer smijeh liječi psihi i dušu, definitivno.

Pripremila: Adisa Kišić

MILIJARDER POZIVA NA ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM

Jedan od najbogatijih ljudi na svijetu poziva poslodavce da mu se pridruže u zapošljavanju osoba s intelektualnim i razvojnim invaliditetom. Meksički milijarder Carlos Slim i Anthony Shriver, osnivač neprofitne organizacije Best Buddies, počeli su novu kampanju kako bi potaknuli povećanje mogućnosti zapošljavanja osoba s intelektualnim invaliditetom, autizmom, Down sindromom, cerebralnom paralizom i drugim oblicima invaliditeta.

Pod imenom "Ja sam za zapošljavanje", kampanja za podizanje svijesti apelira na ljude - bez obzira jesu li u mogućnosti zaposliti osobe s invaliditetom ili ne - da potpišu on-line zavjet da se zalažu za inkluzivna radna mesta. "Naša je odgovornost i obaveza da pomognemo u rješavanju problema našeg društva, kao doprinos naporima vlade", rekao je Slim.

invaliditetom kao kvalificirane i pouzdane kandidate za zapošljavanje. Ovi pojedinci su posvećeni i stručni radnici, i jasno je da je njihovo učešće u privrednim aktivnostima relevantno za cijelo društvo", rekao je Slim. Prema podacima iz Glavnih nacionalnih indikatora (zajedničkog ostvarenja Nacionalne asocijacije državnih direktora usluga za osobe sa smetnjama u razvoju i Istraživačkog instituta za humane usluge) u 2013. godine, 85 % osoba sa invaliditetom nije imalo plaćen posao u zajednici. Organizatori kampanje su rekli da su, osim Slima, i glumice Cheryl Hines i Lauren Potter, kao i bivši olimpijski prvak u trčanju Carl Lewis, dali "Ja sam za zapošljavanje" zavjet. Izvještaj, koji je objavio Institut za korporacijske djelatnosti u vezi sa pokretanjem kampanje, dovri da

koji je stekao svoje bogatstvo u industriji telekomunikacija i redovno je broj jedan ili dva na Forbesovoj listi najbogatijih ljudi na svijetu. Kampanja "Ja sam za zapošljavanje" poziva sve nas širom svijeta da otvorimo um i prihvatiemo osobe s intelektualnim i razvojnim

većina poslodavaca koji su zaposlili osobe s invaliditetom ima pozitivno iskustvo. Pored toga, većina poslodavaca smatra da su zaposlenici s invaliditetom visoko motivirani, navodi se u izvještaju.

Preuzeto: ukljuci.in

KAKO DA NAS KRIZA NE SLOMI NEGO OJAČA?

Često imamo priliku da čujemo "da ono što nas ne ubije to nas ojača" ili da je "svaka kriza nova šansa". To su životne mudrosti čiju istinitost više ne dovodimo u pitanje, ali ono što jeste pitanje je od čega to zavisi da li ćemo na negativne događaje reagovati kao na prijetnju ili kao na izazov? Da li smo rođenjem obdareni specijalnim sposobnostima ili to zavisi od intenziteta nepovoljne situacije, ili pak možemo naučiti kako da pomognemo sebi?

mentalnog zdravlja sugerisu da kognitivne strategije, odnosno način razmišljanja u stresnoj situaciji, može biti vrijedan izvor prevencije, ali i mehanizama liječenja kada dođe do ozbiljnijih psihičkih tegoba.

Kao korisni i konstruktivni načini razmišljanja koji dovode do redukcije negativnih emocija i spriječavaju da se one razviju u teže emocionalne probleme preporučuju se:

- Planiranje rješenja problematične situacije: Razmišljanje o tome šta preduzeti da bi se

Činjenica je da se ljudi individualno razlikuju u otpornosti na stres, što je djelimično i genetski uslovljeno. Takođe, uticajna je i specifična lična istorija pojedinca i intenzitet nepovoljnih događaja, što zbog subjektivnog značenja koje mu se pridaje, što zbog objektivne destruktivnosti (prirodne katastrofe, ratovi). Ipak, i dalje možemo nešto učiniti povodom načina na koji reagujemo na stres, jer su strategije koje koristimo u njegovom prevladavanju naučene tokom života, pa se stoga mogu mijenjati ukoliko ne dovode do želenog cilja.

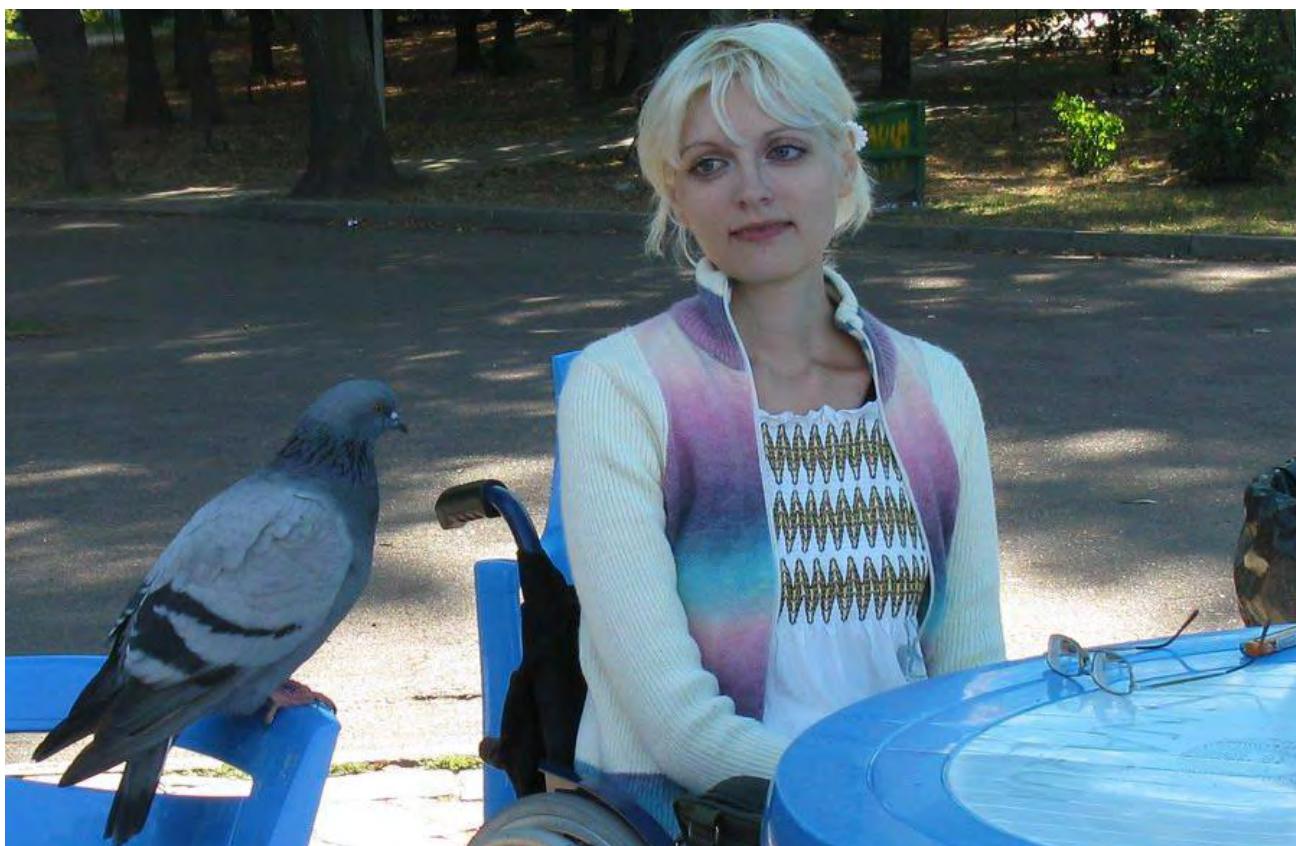
Jedan od naučno provjerениh načina kontrole i regulacije sopstvenih emocionalnih reakcija je način na koji razmišljamo povodom nepovoljne situacije u kojoj se nalazimo ili kojoj svjedočimo. Savremeni naučnici u domenu

prevladala stresna situacija. Pored izlistavanja što više mogućih rješenja, bira se ono najkonstruktivnije i najpraktičnije.

- Pozitivna preformulacija događaja: Sagledavanje pozitivnih strana događaja važnih za samorazvoj osobe. Drugim riječima, razmišljamo šta možemo naučiti iz te situacije.

- Razmišljanje u perspektivi: Razmišljanje usmjereni na umanjivanje budućih posljedica događaja. Često nam se u početku posljedice nepovoljnih događaja mogu činiti daleko većim i težim nego što zapravo jesu. Ukoliko razmišljamo o tome šta će stvarno za nas značiti ovaj nepovoljni događaj u budućnosti, nikako ne znači da minimiziramo štetu ili se samoobmanjujemo, već predstavlja "razužasavanje" i uviđanje da se ipak nije desilo najgore.

- Pozitivno refokusiranje: Razmišljanje o nečemu prijatnom i umirujućem umjesto o stresnom događaju. Ovo je strategija koja se koristi za trenutnu stabilizaciju i redukciju uznemirenosti, i nema za funkciju potiskivanje negativnih emocija.
- Prihvatanje: Odnosi se na misli koje nas navode da prihvatimo okolnosti na koje ne možemo da utičemo, kao i na prihvatanje postojanja negativnih emocija i stanja kroz koje prolazimo.
- Samookrivljavanje: Opterećenost sopstvenom krivicom u misaonom sadržaju.
- Okrivljavanje drugih: Prebacivanje krivice na okolinu i okolnosti koja ima za cilj negiranje sopstvene odgovornosti.
- Katastrofiziranje: Prenaglašavanje negativnih strana i posljedica uznemirujućeg događaja.
- Prepuštanje: Mirenje sa sudbinom kojoj nije cilj prihvatanje onog što se prihvatiti mora, već prepuštanje okolnostima zbog toga što je traženje boljeg rješenja frustrirajuće ili teško.

Dakle, ovo je nasuprot poricanju problema. Takođe, ovakvo mišljenje ne predstavlja prepuštanje stihiji kao način rješavanja problema. Strategije koje valja izbjegavati ili mijenjati ako smo im skloni, jesu sljedeći načini razmišljanja koji obično produbljuju problem i često vode ka razvoju ozbiljnih emocionalnih teškoća i psihopatoloških tegoba (kao što su anksioznost, depresija, intenzivan bijes):

- Ruminacija: Usmijerenost na sopstvena osjećanja i misli o negativnom događaju, stalno vraćanje i ponavljanje (premotavanje) sadržaja vezanih za stresni događaj, u bukvalnom prevodu "preživanje".

Opšte pravilo koje se uočava u prikazanim strategijama mišljenja je isto ono što se uočava na nivou ponašanja u svakodnevnom iskustvu – aktivnost (u smislu mentalne obrade sadržaja i eksperimentisanje sa mogućim novim rješenjima), smatra se zaštitnim faktorom mentalnog zdravlja, nasuprot pasivnosti i prepuštanju. Ovo su samo neke od strategija prevladavanja na koje možemo sami da utičemo. Nikako ne treba zanemariti moć socijalne podrške, prijateljskih i porodičnih veza, kao i podršku ljudi koju su prošli kroz sličnu krizu, što je u ovakvim situacijama za mnoge ljude nezamjenljivo.

JAČANJE KAPACITETA ZA SAMOSTALNI ŽIVOT OSOBA SA INVALIDITETOM U BIH

Projekt „Jačanje kapaciteta za samostalni život osoba sa invaliditetom u BiH“, će doprinijeti usvajanju i implementaciji politika i zakona koji će omogućiti raznovrsne servise podrške osobama sa invaliditetom u vođenju samostalnog života u Tuzlanskom kantonu i tako stvoriti neophodne preduvjete za vođenje samostalnog života osoba sa invaliditetom.

U periodu od tri godine, IC „Lotos“ i STIL zajedno sa:

- mladim osobama sa invaliditetom i njihovim porodicama,
 - organizacijama osoba sa invaliditetom,
 - kreatorima politika koje se tiču osoba sa invaliditetom i
 - medijima,
- raditi će na podizanju nivoa samostalnosti kod mlađih osoba sa invaliditetom; i to putem raznih projektnih aktivnosti kao što su:
- edukativne aktivnosti,
 - razvijanje grupa međusobne potpore mlađih sa invaliditetom,
 - ciljani rad s njihovim porodicama,
 - provođenje studijskih posjeta organizacijama osoba sa invaliditetom koje promoviraju samostalan život,
 - te mnogobrojnim drugim aktivnostima, potaknuti promjene koje će dovesti do uključivanja osoba sa invaliditetom u društvo.

Učešćem u projektnim aktivnostima...

...članovi obitelji povećati će svijest i znanje o mogućnostima i pravima mlađih osoba sa invaliditetom.

...mlade osobe sa invaliditetom steći će veće samopouzdanje i znanje o svojim mogućnostima i pravima.

..mlade osobe sa invaliditeom i njihove porodice, te ostale interesne grupe steći će potrebno znanje o servisima podrške za samostalni život osoba sa invaliditetom - servis personalnog asistenta.

...IC „Lotos“ i STIL ojačati će veze sa „Evropskim pokretom za samostalni život“ i tako razviti kapacitete za stvaranje međunarodnih veza i promociju jednakopravnosti osoba sa

invaliditetom.

FILOZOFIJA SAMOSTALNOG ŽIVOTA

Samostalni život, kao filozofija i globalni pokret osoba sa invaliditetom, ne znači da želimo ili možemo postići sve samostalno. U društvu jednakih mogućnosti, mi svi ovisimo jedni o drugima.

Težnja ka samostalnom životu osoba sa invaliditetom je filozofija i pokret osoba sa invaliditetom, koji se intezivno razvija širom svijeta.

Mi zahtijevamo potpuno ista prava i odgovornosti, koje imaju osobe bez invaliditeta!

IAKO SE SVI ŽALE NA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU: U BiH SE ŽIVI DUŽE NEGO U ZEMLJAMA REGIONA

The World Factbook još poznat i kao CIA World Factbook jedan je od najpoznatijih referentnih izvora podataka o zemljama svijeta u obliku statističkih i drugih korisnih pokazatelja koje redovito objavljaju na svojoj web-stranici.

Podaci su to kojima se kao izvorišnim materijalima koriste poznate analitičke, statističke pa i medijske kuće. Jedno takvo istraživanje, a tiče se prosječne očekivane životne dobi, CIA World Factbook nedavno je objavio na svojim stranicama što je prenio i britanski Daily Mail. Uz istraživanje je objavljena i interaktivna kolorna karta, koja zorno prikazuje različitosti u očekivanoj dužini trajanja života za 222 zemlje svijeta. Istraživanje je vršeno na skupinama ljudi rođenih u isto vrijeme, a uvezši u obzir vjerovatnost da je trenutna stopa mortaliteta konstantna u očekivanom budućem razdoblju. U obzir je uzeta cijelokupna kvaliteta života, medicinska skrb i slično, te razni drugi životni elementi koji bi mogli utjecati na dužinu života u pojedinim zemljama svijeta. Prema ovom istraživanju, na vrhu ljestvice s očekivanom životnom dobi od čak 89,68 godina nalazi se malena Kneževina Monako, poznata još i kao meka za bogataše i bescarinsko carstvo Europe. Uz sve kvalitete života, ova malena zemlja posjeduje i sustav obvezne zdravstvene zaštite za svoje stanovnike. Očekivana dužina života u Monaku veća je za pet godina nego bilo gdje drugo na planetu. Inače riječ je o zemlji s najgušćom naseljenosću

unatoč populaciji od samo 36.000 stanovnika čiji su glavni izvor prihoda turizam i kocka. Popularna je i po tome što je raj za porezne obveznike jer je tax free zona pa i ne čudi ogroman broj milijunaša koji naseljavaju ovu malenu kneževinu na obali sredozemnog mora. S druge strane na samom začelju ove liste nalazi se bivša francuska kolonija Čad sa šokantno niskim životnim vijekom od samo 48,69 godina. U toj afričkoj zemlji čak 80 posto populacije živi ispod svake granice siromaštva i bijede. Smještena u središtu Sjeverne Afrike znanom i kao "Mrtvo srce Afrike" povijest ratova i etničkih sukoba, kao i nerazvijeno gospodarstvo te stalne suše i nestašice vode utjecali su na nizak životni vijek.

BiH VODI U REGIJI

Zapanjujuće je da od zemalja u regiji Bosna i Hercegovina prednjači na ljestvici s očekivanim životnim vijekom od 78,96 godina, što je u samom svjetskom vrhu, a zanimljivo je i iz razloga što se, nesumnjivo je, ne možemo pohvaliti kvalitetnim životnim standardom i zdravstvenom zaštitom. Na drugom mjestu u regiji je Slovenija sa 77,48 godina a za njom slijede Hrvatska s 75,99, Makedonija s 75,36 i Srbija s 74,56 godina.

ŽENE DUŽE ŽIVE

Također je uspoređivan životni vijek žena i muškaraca i utvrđeno je da je on kod žena nešto duži. Primjerice u Monaku žene žive prosječno 93,77, dok muškarci pak žive 85,74 godine. Što se tiče ostalih podataka, interesantno je da je među pet "najdugovječnijih" najnaseljenija i najveća zemlja Japan. Primjerice životni vijek u Južnoj Americi je za deset godina niži u odnosu na Sjevernu Ameriku. Jako zanimljivo istraživanje posebice za nas jer pokazuje začuđujuće visok životni vijek Bosanaca i Hercegovaca bez obzira na sve što smo proživjeli i proživljavamo.

Izvor: Večernji list

ZA OSOBE S INVALIDITETOM TAXI PRIJEVOZ NEKAD PREDSTAVLJA NEMOGUĆU MISIJU

U velikoj metropoli kakav je New York, taxi prijevoz je i inače nekada nemoguće dobiti, uz činjenicu da je i poprilično skup, predstavlja veliki problem za stanovnike ovog grada. Za osobe s invaliditetom korištenje ove vrste prijevoza nekad predstavlja nemoguću misiju. No, član Gradskog vijeća grada New Yorka Corey Johnson predstavio je zakon koji će tražiti od svih taxi prijevoznika da budu potpuno pristupačni korisnicima invalidskih kolica.

Po postojećim planovima predviđeno je da do 2020. polovina takozvanih žutih taxija bude pristupačna za osobe s invaliditetom. Ovaj zakon predviđa da se taj broj poveća na 100%, i da obuhvati i takozvane "crne taxije" uključujući i servis koji korisniku omogućava da preko pametnog telefona može dobiti taxi, bez obzira na kojoj se lokaciji u gradu nalazi. Nakon što su se predstavnici osoba s invaliditetom žalili i tražili od grada da

revidira ugovor s kompanijom Nissan, zakon će također tražiti od taxi prijevoznika da "ukrcavaju" putnike s invaliditetom sa strane vozila, a ne odostraga kao što je to slučaj sa sadašnjim Nissan modelima.

Iz grada su rekli da će detaljno ispitati ovaj prijedlog, ali da će gradska uprava svakako raditi da New York dobije najveći broj pristupačnih vozila u državi čime će se ostvariti namjera da se unaprijedi prijevoz za osobe s invaliditetom u gradu.

PRVA MANEKENKA SA DOWN SINDROMOM NA NJUJORKŠKOJ NEDJELJI MODE

Tridesetogodišnja Dzejmi Bruer već je javnosti poznata po ulozi Nen u seriji "Američka horor priča", a nedavno smo po prvi put mogli da je vidimo i na njujorškom modnom događaju "Fešn vik". "Prava je inspiracija biti uzor za bilo koju mladu ženu i ohrabriti je da bude ono što jeste, kao i da joj bude priyatno da pokaže ono što jeste", kaže Dzejmi. Mlada manekenka nastupila je u okviru modne kampanje Keri Hamer pod nazivom "Role Models Not Runway Models", koju je dizajnerka započela prošle godine kada je dobila ponudu da svoju kolekciju prikaže na Nedelji mode.

PET MITOVA O RADNICIMA S INVALIDITETOM

Dolazi vam nadobudan dečko/cura, majstor je za računalom, poznaje sve relevantne programske jezike, svjež sa faksa i perspektivan – posve odgovara poziciji. Jedino – u kolicima je.

Napomena: zakonski termin je: "osoba s invaliditetom", ali koristim namjerno izraz "invalid", da naglasim svakodnevnu negativnu društvenu notu odnosa prema njima. Ovaj tekst je pisan za one koji smatraju da zaposliti osobu s invaliditetom nije pametno ili isplativo. Često se osobe s invaliditetom diskriminira. Zanimljivo je da je riječ invalid sama po sebi nezgodna – lat. invalidus – slab, nemoćan. Ipak, sumnjam da je našim poslodavcima značenje riječi problem. Tu se u velikom broju slučajeva radi o predrasudama zbog neinformiranosti, tako da ih u ovom izlaganju namjeravam pobiti.

Predrasuda 1: "Invalidu treba stalna pomoć, treba trčati za njim, paziti kako se s njim priča – oprezno... ma puno muke, a dobijem 'zdravog' za iste pare"

Razmislite. Vaš novi zaposlenik ima preko 18 godina. Radi se o punoljetnoj osobi koja sa svojim stanjem živi iz dana u dan. Svaki dan. I ne samo da živi, već su joj najnormalnija stvar korištenje kolica, a i ostalih nužnih pomagala. Invalidi najčešće NE VOLE da ih se žali, da ih se stavlja u nekakve posebne kategorije, jer oni nisu niti slabi niti nemoćni. Razmislite. To su ljudi koji unatoč velikim tjelesnim nedostacima imaju snagu duha i volju da ne samo žive svoj život iz dana u dan, nego da budu produktivni građani našeg društva – hvale vrijedna motivacija koju nemaju mnogi "normalni", zar ne?

Ovo sve govori da se ispred vas nalazi pojedinac koji već u startu pokazuje da ima snagu kojom se nosi sa životnim teškoćama koje su često mnogo veće od vaših. Zar ne zaslužuje priliku da tu snagu upotrijebi i u radu?

Predrasuda 2: "Za invalida treba izgraditi pristup ovamo, onamo, prilagoditi prostorije... ma to je zaista preskupo."

Ovdje preskačem činjenicu da zakon daje olakšice za prilagodbu prostorija za rad invalidnih osoba i nastavljam prema kompromisu: U velikom broju slučajeva, invalidi se javljaju na posao za koji su sposobljeni i koji mogu obavljati u skladu sa svojom dijagnozom ili stanjem. To automatski znači da prilagodbe koje radite mogu biti mnogo jeftinije, ako ne i nepostojeće! U određenim situacijama vašeg zaposlenika možete sposobiti za rad od kuće, gdje u vlastitom, sebi prilagođenom domu, obavlja istu djelatnost koju rade vaši drugi zaposlenici na radnom mjestu. Na ovaj način nemate troškove prilagodbe radnih prostorija, a i veliki se broj poslova može odraditi upravo na ovakav način. Sjetite se da ovako možete popuniti radna mjesta koja po svojoj namjeni ne zahtijevaju stalnu prisutnost u poslovnom prostoru. U konačnici – vama ušteda, njemu (ili njoj!) prilika i svi zadovoljni!

Predrasuda 3: "Invalid na radnom mjestu izgleda ružno."

E sram vas bilo. Ali neki ovako misle. Sad ćemo marketinški i o ovome. Dragi poduzetnici – ne samo da invalid u vašoj firmi ne izgleda ružno, nego može doprinijeti ugledu i dobrom glasu vaše tvrtke! Uz adekvatnu kampanju, možete se u javnosti oslikati kao tvrtka koja ima sluha za invalidne osobe – tvrtka gdje su svi djelatnici jednaki! U doba Facebooka i milijardi skupina i grupa, vaša se inicijativa može JAKO pozitivno odraziti na vaše poslovanje, ako je dobro iskoristite. Zato predlažem da umjesto ružnog pačeta u invalidnoj osobi vidite "zlatnu koku". Naravno – bez diskriminacije. Ako smo rekli da su svi jednaci, pazite da se vaši ne-invalidni zaposlenici ne osjećaju zakinuto. Diskriminacija koja nije uvjetovana poslovnim uspjehom nije nipošto niti dobra niti poželjna...

Predrasuda 4: "Invalidi su često bolesni".

To je isto kao i reći da su žene često trudne. Neke jesu, i to nekad – u specifičnim uvjetima, da ne pojašnjavam. Jednako tako, ovisno o specifičnim okolnostima – invalidu i njegovoj dijagnozi, s kojom trebate biti upoznati, ovisi i njegova bolest. Često nema nikakve bolesti, jer npr. ozljeda kralježnice ne znači kronična oboljenja. U drugim slučajevima, stanje može biti i složenije, ali umjesto da takvom zaposleniku "date nogu" već u startu, razmislite postoji li manje zahtjevna pozicija koja bi bila dobra za njega, a koju bi, u skladu sa svojom situacijom mogao bez teškoća obnašati. Dakle; prilagodite se. Rezultat? Učinili ste dobro djelo – dali ste čovjeku priliku da svojim radom stekne sredstva za brigu o svom zdravlju i poboljša kvalitetu življenja za sebe i obitelj. U konačnici ovo opet pogoduje imidžu vaše tvrtke i podiže dojam o vama kao šefu kojeg je briga za zaposlenike. Slobodno oglasite vaše postupke i pokupite pozitivne bodove javnosti. Ovakvim postupkom prisilit ćete konkurenčiju da čini to isto, ako želi ići s vama u korak.

Predrasuda 5: "Drugi će se zaposlenici ljutiti ako ga zaposlim, jer će misliti da ga zapošljavam zato što je invalid..."

Ne dozvolite da vam tvrtka bude igralište "gluhog telefona" – gdje vi kažete nešto, a onda o tome svi pričaju i nadodaju svoje "sočne" detalje, dok priča ne preraste u pravu senzaciju. A kad dospije u novine ili među klijentelu... Da i ne govorimo. Jasno dajte do znanja svojim zaposlenicima da ste invalidnu osobu zaposlili ZBOG njezine stručne spreme i pozitivnog dojma o njezinim sposobnostima, a ne jer je invalid. Razgovarajte sa svojim zaposlenicima. Pokažite i invalidnoj osobi i ostalima da se prema svima jednako odnosite. Hvale i pokude dijelite na jednak način i neka sankcije pogađaju svakog djelatnika koji za njih ispunjava uvjete, pa i invalidnu osobu. Ovo pozitivno djeluje na invalidnu osobu, jer joj govori da je jednaka drugima, a ostalima pojašnjava da kod vas nema favoriziranja.

Omogućite zaposlenicima da se međusobno druže i koristite team building situacije za zbližavanje s pridošlicom. Ljudi gube predrasude u komunikaciji. I najvažnije od svega – ne mijenjajte svoje ponašanje nakon dolaska invalidne osobe. Ovo zlatno pravilo vrijedi za svakog novog zaposlenika, jer se često događa da ostali to vide kao favoriziranje (kad ste odjednom blaži), ili u suprotnom slučaju, stigmatiziranje pridošlice (kad ste strogi – to je sve kriv "ovaj novi" – dok ga nije bilo sve je bilo OK... sigurno nas olajava iza leđa šefu..).

Još neke predrasude...

Često čujem "zanimljive" predrasude, kao npr. invalidnost često slijedi mentalna retardacija, pa je zapravo velika vjerojatnost da su svi oni bar malo retardirani... Ovo ne treba niti komentirati... ali hoću. Dakle, veliki broj invalidnih osoba NISU "mentalno retardirani", nego su u svojoj situaciji zbog vanjskih faktora – prometna nesreća, degenerativne promjene u živčanom sustavu, tako da je u najmanju ruku brzopleto suditi. S druge strane, osobe s mentalnom retardacijom imaju to stanje dijagnosticirano i nisu u mogućnosti obavljati poslove koji nadilaze njihovu mentalnu sposobnost. Takvi pojedinci neće završiti fakultete, a neki niti srednje škole. To naprotiv, ne znači da manje vrijede ili da su "glupi". To znači da su jednako sposobni (ako ne i efikasniji!) u svom dijapazonu djelatnosti kao i drugi ljudi. Slagač polica s blažom varijantom Downovog sindroma JEDNAK je zdravom slagaču polica, u okviru njegove djelatnosti, a često i efikasniji, jer su osobe sa Downovim sindromom sugestivnije od zdravih, tako da uz adekvatno vodstvo i prilagođene zadatke ostvaruju veći radni uspjeh.

Još jedna predrasuda je da kolicima treba puno prostora. Pogledajte malo oko sebe, i primjetit ćete da postoje sklopiva kolica. Osim toga, veliki broj invalida je sposoban prijeći sa svojih kolica na sjedalicu i obavljati svoj posao. Dakle, i ne treba puno prostora.

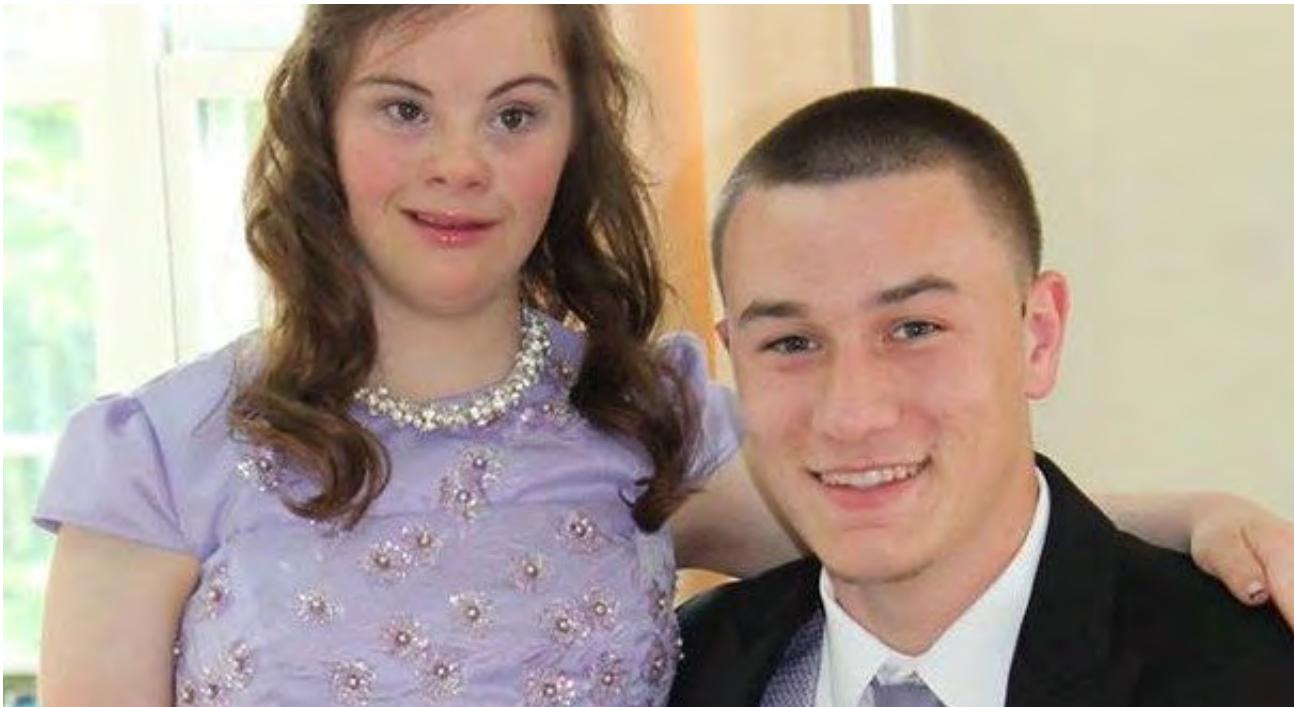
Autor: Jurica Dujmović

NIJE ZABORAVIO OBEĆANJE PRIJATELJICI S DOWN SINDROMOM: „VRATIO MI JE VJERU U LJUDE“

AMERIČKI srednjoškolci Ben Moser i Mary Lapkowicz prijatelji su još iz drugog razreda osnovne škole. Mary ima Down sindrom, no to nikada nije utjecalo na njihovo prijateljstvo.

je ugodno družiti se s njom", ispričao je Ben za Patriot-News.

Kad su bili u četvrtom razredu osnovne škole, obećao joj je da će zajedno ići na maturalni

"Mnogo klinaca je u osnovnoj školi izbjegavalo moju sestru Mary ili su mislili da je čudna jer ima Down sindrom, no Ben nije jedan od njih", napisao je na Facebooku Maryn brat Tom

Lapkowicz.

Ben se uvijek družio s Mary tijekom školskih odmora, a jednom je čak zaustavio nogometnu utakmicu kako bi ona zabilje gol. "Uvijek sam mislio da je Mary jako cool. Bila je slatka i bilo

ples. Na kraju su upisali različite srednje škole u Pensilvaniji, no ponovno su se susreli kad su njihove škole odigrale nogometnu utakmicu prošle godine. Ben se prisjetio obećanja koje je dao Mary, pa ju je iznenadio pitanjem da zajedno odu na maturalni ples. Mary tvrdi da je bila jako sretna, ali i jako iznenađena kad ju je Ben pozvao. "Mislila sam ići s prijateljima", otkrila je.

Prošlog tjedna njih su se dvoje svečano odjenuli i otišli na maturalni ples u Marynoj školi, a na ples ih je ispratila njihova učiteljica iz četvrtog razreda Tracy Spogli, koja je rekla da je bila istinski blagoslovljena što je gledala kako Mary i Ben odrastaju. "Ben je uvijek pazio na Mary i brinuo se da je uvijek nasmiješena i sretna. Mary sam zvala "Mala Mary Sunaše", jer je bila poput zrake sunca u našoj učionici. Cijeli razred i ja smo jako ponosni što smo bili dio ove priče", rekla je učiteljica za BuzzFeed. Maryn brat napisao je da je Ben vratio osmijeh na njeno lice, a njemu vratio vjeru u ljude.

DRŽAVNI PRVAK - POTENCIJALNI PARAOLIMPIJAC

Mirzet Mujić je rođen 07. 05. 1983. godine u Bratuncu. Doživio je veliki preokret u životu 1995. godine kada su počeli njegovi zdravstveni problemi. Nakon uspostavljanja dijagnoze „Osteosarkom“ jedino rješenje je bila veoma skupa operacija. Nakon tog teškog saznanja i uspješno završene akcije prikupljanja novčanih sredstava, 26. 01. 1996. godine mu je obavljena operacija amputacije lijeve noge, te je Mirzet danas osoba sa invaliditetom, sa procentom invalidnosti od 70%. Suočavanje sa novim životom sa invaliditetom je uspješno prebrodilo i danas se nosi sa svim preprekama zahvaljujući svom vedrom i optimističnom duhu, trudeći se da u svakom danu pronađe smisao i pozitivnu stranu.

2013. godine je uspješno diplomirao na Prirodnno-matematičkom fakultetu u Tuzli, odsjek – geografija. Oduvijek je volio sport tako da ga njegov invaliditet nije spriječio da se iskuša i u tom svijetu. Trenirao je sjedeći odbjoku a ubrzo je ostvario i treće mjesto na međunarodnom takmičenju u bacanju kugle u Zagrebu 2000. godine. 2013. godine se pridružio Streljačko-invalidskom klubu Tuzla gdje je na svom prvom takmičenju osvojio drugo mjesto u Gradačcu, zatim na Kupu BiH u Donjem Vakufu prvo mjesto u kategoriji SH1 (oštećenje donjih ekstremiteta) a u pojedinačnoj konkurenciji u Hadžićima treće mjesto. Osvojio je i titulu državnog prvaka 2014. godine u Zenici a 2015. godine je postavio rekord od 370 krugova i odbranio titulu prvaka. U ekipnom takmičenju kao dio

timu Streljačko-invalidskog kluba Tuzla je osvajao prva mjesta na svim takmičenjima. Mirzet je od Streljačkog saveza Federacije dobio poziv u aprilu 2015. godine za učešće i klasifikaciju na paraolimpijskim igrama u

Brazilu 2016. godine i raduje ga što je vrlo blizu ispunjenja zadate norme za učestvovanje. Mirzet je oduvijek gajio ljubav prema sportu i kaže da je veoma sretan što ima priliku da trenira nešto u čemu ga ne sprečava invaliditet, u čemu se pronalazi, što ga ispunjava srećom i zadovoljstvom. Mirzet kaže da će nastaviti da trenira i da se trudi, ima veliku želju da napreduje, ostvaruje uspjehe i baš kao što su se i dosad njegovi uspjesi nizali, tako će sa istim žarom nastaviti i u budućnosti.

Pripremila: Adisa Kišić

PRUŽIMO PODRŠKU NAŠEM SPORTISTI MIRZETU

Potrebna finansijska sredstva za nabavku odgovarajuće vazdušne puške i druge potrebne sportske opreme iznose 7.000,00 KM. Vaše donacije za nabavku vazdušne puške i druge potrebne sportske opreme za sudjelovanje Mirzeta Mujića na međunarodnim takmičenjima strijelaca sa invaliditetom na kojima bi mogao ispuniti paraolimpijsku normu, a za koja već ima pozive, možete uplatiti na posebno otvoreni žiro račun Udruženja građana Informativni centar za osobe sa invaliditetom „Lotos“ Tuzla u Sberbank D.D. BH Broj računa: 140-402-113-0000-364

ŠARENA STRANA

NESPORAZUM OKO LJETOVANJA

Priča Mujo Hasi:

“Ne mogu se dogovoriti sa Fatom gde ćemo ove godine na more. Ja bih u Tursku, a ona bi sa mnom”.

BOGATI MOMAK

Dečko priznao djevojci da je voli, a ona će njemu:

“Imaš li ti dva Mercedesa?”

“Nemam”.

“A kuću na dva sprata?”

“Nemam”.

“Onda neće biti ničeg između nas!”

Zabrinut, dečko ode kod svog oca da se posavjetuje šta da radi. Otac će:

“Sine, ako je zaista voliš onda prodaj Lamborginija i Ferarija i kupi ta dva Mercedesa, ali da rušimo četiri sprata od kuće zaista je čista besmislica!”

STIGAO MAIL

“Predsedniče, stigao Vam je mejl”.

“Neka uđe!”

ZAUVIJEK TVOJ

“Sine, odakle ti taj prsten?” - pita majka.

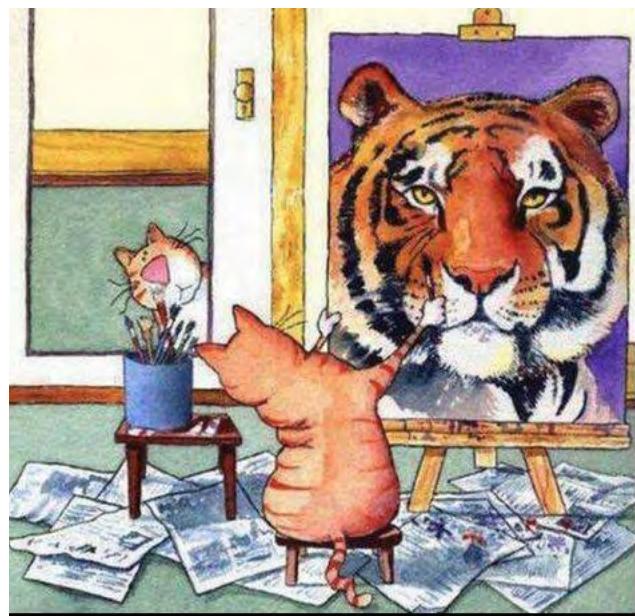
“Našao sam ga na ulici”

“Pa zašto ga nisi odnio policiji?”

“Pa, nisam smatrao da je to potrebno” - na to će sin.

“Šta? Nisi smatrao da je to potrebno! Zbog čega?”

“Pa zato što je na prstenu ugravirano: ZAUVIJEK TVOJ”.

Samopouzdanje

BABA I UNUK

Na samrtnoj postelji obraća se baba unuku:

“Želim da ti ostavim farmu koju imam s velikom vilom, tri traktora, ergelom konja i svom ostalom stokom, kao i 3.567.456 \$.”

Oduševljeni unuk:

“Wow! Nisam znao da imaš to sve, a gdje se nalazi ta farma?”

Baba odgovara: “Na facebooku!”

FATA I MUJO, SVATOVI

Kaže Mujo Fati nakon svadbe:

“Uporedio sam troškove naše svadbe i vrednost tvog miraza!”

“I?” - upitno će Fata.

“Ispadne da sam se oženio tobom iz ljubavi!”

